

Újabb napórák országszerte

A napórák száma szépen gyarapodik, mivel egyre többen kapnak kedvet készítésükhöz. A már meglévőket utánérzésekként vagy önállóan tervezett árnyékórák tervezésekként készülnek családi házakra, nyaralókra, középületekre, terekre. Néhány csillagászatilag fontos szabályt kell csak figyelembe venni: az árnyékvetőnek az északi pólusra kell irányulnia, és a falsíkoknak a fő égtájtól való eltéréseivel számolni kell. A napóra az időjárás viszonyosságoknak ellenálló anyagokból készüljön. Gondolni kell elhelyezésénél az emberi tényezőre is, azaz a napóra megrongálásra ne adjunk esélyt. Illik a napórának pontosnak és esztétikusnak is lennie. Válogatásunk új napórákat mutat be, amelyekről már érkeztek fényképek. Olyan sok napórából kellett merítenünk, hogy hamarosan újabb napórás képmelléklettel jelentkezünk.

1. Szentendre (Pest megye), Napórasház, Halász u. 1. A 200 éves épületet 2002-ben vették meg, 2005-ben szépen felújították, 2006-tól viseli a Napórasház nevet. Környezettudatos nevelést adó óvodát, konferencia- és látogatóközpontot működtetnek benne. A napóra a déli oromfal fehérre festett részén látható. Kovácsoltvasból készített, falra szerelt időmérő. Arab számozása, a szerkezet stílusa talán nem is harmonizál az épület csodás, Dunára néző homlokzatával. Az intézmény honlapja: www.naporashaz.hu. (Fotó: Mizser Attila)

2. Szombathely (Vas megye) főterét 2007 augusztusára teljesen újjáépítették: új díszburkolattal, padokkal, szobrokkal, szökőkutakkal látták el. A tér keleti részére (a Fő tér 22. és 37. számú házak közé) egy különleges bronz, réz és márvány térplasztika került: a császárkőnek nevezett alkotás az itt járt római császárok arcképeivel tetteiknek állít emléket. A 200 cm átmérőjű és 60 cm vastag márványhenger tetején egy ekvatoriális napóra található. Síkja az

égi egyenlítőre mutat, és a tavaszi és az őszi napéjegyenlőség között mutatja az időt. (Fotó: Jankovics István)

3. Salgótarján (Nógrád megye) északkeleti részén van a Gedőcz-tető, ahol az 1984-ben épített bemutató csillagvizsgáló is működik. A közeli Csillag u. 3. szám alatt található Hódsági Gáborék családi nyaralója. A faház déli falára ők maguk szerkesztettek és készítették 2002-ben egy egyszerű, de pontos vertikális napórát. (Fotó: Hódsági Gábor)

4. Törökbálint (Pest megye) napóráját a 2004 novemberében készített fénykép mutatja. A napóra a Szent István utcában, a volt Olvasókör épületén látható, a Szent István szoborral szemben. Aranyozott napkorong és a település címere díszíti. 2004-ben készítette Szalczinger József, a Törökbálinti Faluszépítő Egyesület vezetője. Több napóra a faluban már nem készülhetett, mert 2007. július 1-jével Törökbálint várossá lett nyilvánítva. (Fotó: Szász Mária)

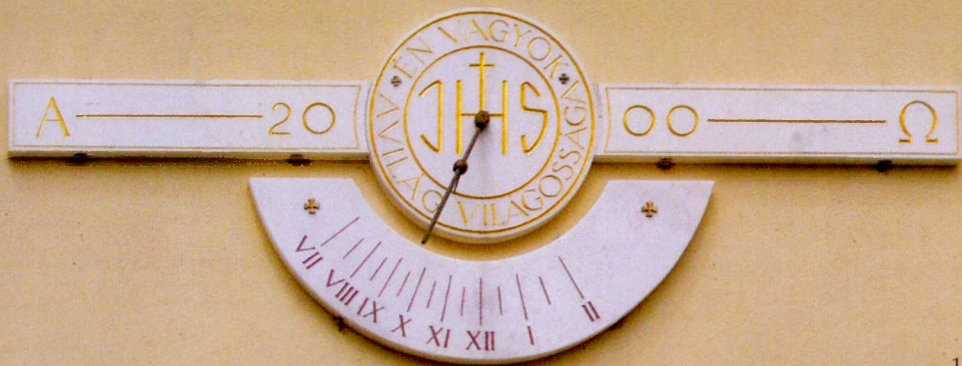
5. Szentbalázs (Somogy megye) forgalmas főutcáján látható ez a vertikális napóra. A faluház (Fő u. 83. szám) délkeleti falán a festett napórát már sokan észrevették 2002-es elkészülte óta. OMNIS HABET SUA DONA DIES a felirata, amely sor Martialius római költőtől származik, és azt jelenti, hogy „Minden napnak megvan a maga ajándéka”. A napórát és a szép, címeres díszeket egy kaposvári képzőművész festette a 100x130 cm-es táblára. (Fotó: Hevesi Zoltán)

6. Kisújszállás (Jász-Nagykun-Szolnok megye) napórája Dékány Gyula családi házában látható a Marjalaki u. 54. szám alatt 2003 óta. Az új családi ház déli fala nem pontosan a kelet-nyugati síkban van, hanem inkább délnyugatra néz. A 21 fokes eltérés miatt a napóra inkább délután jelzi KÖZELEBEN az időt. A 4 m magasan lévő, precízen szerkesztett napóra X és V óra közötti számolású, félórás beosztású. Felirata: LENTE HORA, VELOCITER ANNI (Az órák lassan,

Új napórák

az évek gyorsan telnek). A ház tulajdonosa készítette a napórát és a fényképet is.

7. Nagykanizsa (Zala megye) Szekeres József u. 64. szám. A KRISZTINA PAN-ZIÓ falát napóra-festmény díszíti 2000 óta. A napórát Zoltai György tervezte, napórás szakmai segítségét Moór József adott. (Fotó: Vilmos Mihály)

8. Szigliget (Veszprém megye) Hóvirág u. 6. Az alsó faluban van Bokros László festőművész és felesége, Bokros Júlia keramikumművész családi háza. A művészházaspár a déli falra egy napórát alkotott kerámia-elemekből: Napból, Holdból, csillagból. (Fotó: Keszthelyi Sándor)

9. Tát (Komárom-Esztergom megye) legújabb napórája Selyem János kertjében található, a Kölcsey u. 19. szám alatt. Az ekvatoriális napórát tartó kovácsoltvas fém-szerkezet 2002-ben készült. Az alapot, az 1 méter magas mészhomok-tégla pillért és a kő talapzatot 2003-ban készítették és akkor került a napóra a helyére. A 70 cm átmérőjű körív óraszámozása 6–18-ig tart, az árnyékvetítő pálca természetesen a Polarisra mutat. (Fotó: Selyem János)

10. Zánka (Veszprém megye) Vértúti út 126. A vasútvonal és a vízpart közötti telken áll Kóvári Péter és felesége háza. Az utcáról nem, csak a kertből látható a díszes napóra NON NUMERO HORAS NISI SERENAS, azaz „Csak a derűs órákat számolom” felirattal. A napórát Ponori Thewrewk Aurél tervezte 1999-ben, és Szekeres Károly Munkácsy-díjas keramikumművész készítette 2000 nyarán. (Fotó: Keszthelyi Sándor)

11. Vác (Pest megye) érdekes napórája a Földváry Károly Általános Iskola (Nagymező u. 14.) falán látható. A napóra vasszerkezetét Tamás Pál iparművész készítette. A mögötte lévő 320x125 cm-es mozaik-kompozíciót Németh Árpád festőművész alkotta; a város nevezetességeit és eseményeit ábrázolja. Bóth János polgármester és országgyűlési képviselő ünnepélyesen avatta fel a napórát 2006. április 12-én. (Fotó: Váci Hírnök)

12. Aranykőrös (Pest megye), Hősök tere 6. Az Arany János Református Gimnázium udvarán áll ez az ekvatoriális napóra. Ma

már patinás, az idő megviselte időmérőnek tűnik, pedig egy valamikori, az OFOTÉRT-ben vásárolt eszköz ez, melyet egy kivágott fa tönkjére helyeztek el 2005 körül. (Fotó: Berente Béla)

13. Nádasd (Vas megye) Hegyhátsállal szomszédos falu. R. k. templomának déli falára a 2000. év tiszteletére került fel egy fehérmárvány napóra ezzel a felirattal: ÉN VAGYOK A VILÁG VILÁGOSSÁGA. A napórát Bartha Lajos szerkesztette, és Bártfai Ervin, a Németországban élő és alkotó kőfaragó készítette el. A napóra ünnepélyes avatása 2001. július 24-én történt: Vétes Ernő mondott beszédet, majd Takács László nádasdi plébános szentelte meg az időmérőt. (Fotó: Keszthelyi Sándor)

14. Egervölgy (Vas megye) Általános Iskolája a falu déli szélén áll (Kossuth u. 186.). Itt a sportpálya aszfaltfelületére szerkesztették és festették fel az analemmtikus napórát 2008 tavaszán a hetedikesek, Joó Barbara tanítónő (hosszútávfutó és amatőrcsillagász) irányításával. A napóra kettős skálájú, így a közép-európai zónaidőt és a nyáriidőszámítás-kori időt is leolvashatják a gyermekek. Árnyékvetítője általában nincs, csak ha valaki a hónapjelzésekre áll. A képen ezt a feladatot Sragner Márta vállalta, így az ő árnyéka mutatja a 16 órát. (Fotó: Keszthelyi Sándor)

15. Szigliget (Veszprém megye) legújabb napóráját a hajóállomás közelében az Ősz utca egyik házának déli kerítésfalára helyezték. Az 50 cm átmérőjű, égetett agyag napórát májusban a budapesti Kika-áruházban vásárolták. A római számozású, Nappal, holdsarlóval, csillagokkal művészien komponált napóra igen esztétikus, amin kicsit ront a vízszintesen álló árnyékvetítő. A delet így is pontosan mutatja.

Keszthelyi Sándor

A magyarországi rögzített napórák összegyűjtését Keszthelyi Sándor végzi (keszthelyi@gf.pte.hu), aki a napórákkal kapcsolatos újdonságokról időről időre a Meteorban is beszámol.